

15.11.2021

«Основи правових знань»

гр.10/11 ОПС

Тема: Кримінальне право

1. Предмет та джерела кримінального права.

Кримінальне право - це галузь права, що містить кримінально-правові норми про злочини та покарання.

Суб'єктами кримінальних правовідносин є:

- - фізичні особи, які вчинили злочин;
- - держава в особі уповноважених нею органів (органи слідства, суду, прокуратури тощо).

Правовідносини між цими суб'єктами виникають із моменту вчинення злочину і припиняються з моменту повної реалізації кримінальної відповідальності за вчинений злочин.

Основним джерелом кримінального права є кримінальний закон - Кримінальний кодекс України (прийнятий 5 квітня 2001 року, чинний з 1 вересня 2001 року) – це єдиний законодавчий акт України, який регулює правовідносини, що виникають внаслідок вчинення особою небезпечного діяння. Складається із загальної (визначає загальні підстави визнання або невизнання особи винною у вчиненні злочину) та особливої (містить опис злочинів і покарань, що призначаються на них) частин.

Основною функцією кримінального права як галузі права є охоронна функція, оскільки воно охороняє властивими йому заходами ті суспільні відносини, що регулюються іншими галузями права.

Крім охоронної, кримінальне право виконує також регулятивну функцію, адже, забороняючи вчинювати суспільно небезпечні діяння, норми кримінального права в той же час вимагають певної правомірної поведінки. Кримінальний закон, який набрав чинності, уже самим фактом свого існування впливає на поведінку люд

Кримінальний кодекс України складається з двох частин - Загальної і Особливої:

- - у **Загальній частині** йдеться про норми, які визначають поняття злочину, основи і порядок призначення конкретного виду покарання, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність тощо. У загальній частині КК України з'ясовано також чинність у часі, в просторі та за колом осіб;
- - в **Особливій частині** КК України окреслюється коло діянь, які визнаються злочинами, аналізуються ознаки конкретних складів злочинів, визначаються покарання за скоєння конкретних злочинів.

Кримінальний кодекс поширює свою дію на всю територію України.

До осіб, які підлягають відповідальності за цим кодексом, належать усі, хто скоїв злочини на території України, за винятком іноземних громадян, котрі мають дипломатичний імунітет. Громадяни України, які скоїли злочин за її межами, підлягають кримінальній відповідальності за Кримінальним кодексом України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Якщо громадяни України зазнали кримінального покарання за межами України, вони не можуть бути притягнуті в Україні до кримінальної відповідальності за ці злочини.

Злочинність і караність вчинку визначається законом, який діяв на час вчинення цього діяння.

Закон, що усуває караність діяння або пом'якшує покарання, має зворотну силу, тобто поширюється з моменту набрання чинності також на діяння, вчинені до його видання. Закон, що встановлює караність діяння або посилює покарання, зворотної сили не має.

Злочин - це передбачене кримінальним кодексом суспільне небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину, що посягає на права і свободи людини і громадянина, власність, громадський порядок та громадську безпеку, довкілля та конституційний устрій України.

Ознаки злочину:

- - *суспільна небезпека*. Означає, що дія чи бездіяльність завдає шкоду чи створює загрозу завдання шкоди об'єктам, що охороняються кримінальним законом;
- - *протиправність*. Означає, що злочином є лише те діяння, яке прямо передбачене кримінальним законом. Протиправністю вважається порушення особою конкретної кримінально-правової норми;
- - *винність*. Означає, що діяння вважається злочином тільки тоді, коли в діях особи є вина у формі умислу чи необережності;
- - *караність*. Означає, що злочином є тільки те діяння, за яке законом передбачений певний вид і розмір покарання.

Діяння не може вважатися злочином, якщо воно не має хоча б однієї з цих ознак.

Не є злочином дія чи бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого кримінальним законом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі.

Контрольні запитання

1. Які відносини регулює кримінальне право?
2. Що таке злочин?
3. Чому злочин є одним з найнебезпечніших правопорушень?
4. З якого віку настає кримінальна відповідальність?
5. Чому законом встановлюються вікові межі відповідальності?

Дом.завдання: стор. 249 - 264 навчального посібника «Основи правознавства», Київ. 2004 р. під редакцією П.І.Гнатенка.

<https://drive.google.com/file/d/1LcGynDi3wIVpoAIEMMhhEfcWzPbcEQI9/view>